

BAB I

BUBUKA

1.1 Kasang Tukang

Di Désa Lebakmuncang, Kacamatan Ciwidéy aya hiji kasenian tradisional nu disebut “Bangkong Réang”. Éta kasenian téh disebut kasenian tradisional lantaran geus jadi tradisi jeung dipintonkeun ti baheula, sarta jadi bagian tina kahirupan di éta masarakat. Waditra dina éta kasenian téh dijieun tina barang-barang basajan nu aya di sabudeureun masarakatna, nyaéta awi. Ari pangna ieu kasenian dingaranan “bangkong réang” sabab sora awi nu ditabeuhna patémbal-témbal saperti sora bangkong anu réang.

Pa Méman, sesepuh kasenian bangkong réang di Kampung Cijaura nyebutkeun yén asalna mah ieu kasenian téh ditanggap ku barudak pikeun ngeusian lolongkrang waktu, sapertina waé keur ngangon. Lila-lila éta kasenian téh robah fungsi jadi kasenian nu dipintonkeun, boh ku kolot boh ku barudak ngora dina acara-acara saperti 17-an, nikahan, sunatan, jeung helaran. Tapi deuih ayeuna mah éta kasenian téh geus jarang dipintonkeun deui.

Jarangna éta kasenian dipintonkeun téh lantaran ku ayana kamajuan jaman. Kasenian tradisional saperti kasenian bangkong réang téh kalindih ku kasenian-kasenian modérn, saperti musik dangdut, pop, jeung réa-réa deui. Paling minton gé mun aya acara ti pamaréntah ngeunaan kasenian Sunda, bari éta gé jarang pisan. Hal éta gé katitén di masarakat Kampung Cijaura, Désa Lebakmuncang, Kacamatan Ciwidéy, loba jalma hususna barudak nu teu nyaho kana kasenian bangkong réang. Tong boro reueus, nyaho kana kasenianna gé henteu. Ieu asumsi téh aya lantaran tina panitén munggaran waktu éta kasenian aya nu nanggap, barudak téh teu arapaleun kana éta kasenian, da nempona gé kakara. Bisa jadi ieu hal téh lantaran éta kasenian geus jarang dipagelarkeun, atawa kurangna minat ti masarakat, jeung kurangna régènerasi ti nu kolot ka nu ngora, sarta mungkin waé pamaréntahna nu kurang maliré jeung ngabina kana éta kasenian.

Nadia Fitri Wulansari, 2014

UNSUR SÉMIOTIK DINA KASENIAN BANGKONG RÉANG DI KAMPUNG CIJAU

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

Lian ti éta, tadi disebutkeun yén kasenian bangkong réang téh geus euweuh nu neruskeun. Éta téh lain ngan saukur omongan anu tanpa bukur, lantaran dina kanyataanna nu nabeuh éta kasenian téh nya nu geus karolot téa. Pamaén nu bisa disebutkeun ngora téh jalma nu umurna 30 taunan, bari jeung ngan dua atawa tilu urang. Padahal di éta daerah téh loba pamuda anu bisa mekarkeun éta kasenian. Tapi kumaha rék ngamekarkeunana, ari euweuh kanyaho mah kana éta kasenian. Ku kituna, dipiharep ieu panalungtikan téh bisa ngahudang karep masarakat, hususna para pamuda pikeun neruskeun jeung mekarkeun kasenian bangkong réang nu asli warisan budaya di éta lembur.

Kesenian bangkong réang nu jadi warisan budaya téh ngawengku mangpirang-pirang tanda anu miboga ma'na jeung ajén palasipah pikeun manusa. Sakuduna, salian ti urang nyaho kana kasenianana, ogé dipiharep nyaho kana ma'na nu aya dina éta kasenian, sangkan nyaho eusi jeung alus henteuna éta kasenian pikeun masarakat nu ngaaprésiasina. Tanda nu bisa kapaluruh dina kasenian téh bisa katitén tina sagala aspek nu aya dina kasenian, seperti praktik-praktik lumangsungna éta kasenian, alat-alat nu dipaké, baju, jeung sagala hal nu ngarajong kana lumangsungna éta kasenian.

Nurutkeun Peirce (dina Sobur, 2009, kc. 157), tanda téh kabagi jadi tilu bagian, nyaéta ikon (*icon*), indéks (*index*), jeung simbol (*symbol*), anu sakabéhna téh miboga sifat konvénisional, nyaéta gumantung kana kasapukan masarakat di hiji daerah di mana éta tanda dipaké. Jadi, bisa waé dina ngama'naan hiji hal atawa tanda téh, di hiji daerah jeung daerah séjenna téh béda-béda.

Hasil tina ieu panalungtikan téh dipiharep bisa dijadikeun bahan pangajaran di sakola. Carana, éta hasil téh bisa disusun mangrupa karangan déskriptif anu ngadadarkeun kasenian bangkong réang. Jadi, hasilna téh mangrupa artikel ngeunaan kasenian bangkong réang, nu salasahijina bisa dilarapkeun dina pangajaran maca artikel.

Panalungtikan-panalungtikan ngeunaan tanda anu geus dilakukeun téh nyaéta:
“Simbol jeung Ma’na nu Nyampak dina Tradisi Nikah di Désa Cigugur Girang Nadia Fitri Wulansari, 2014
UNSUR SÉMIOTIK DINA KASENIAN BANGKONG RÉANG DI KAMPUNG CIJAURA
 Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

Kacamatan Parongpong Kabupaten Bandung” (Astuti, 2008). Dina éta panalungtikan ngaguar ngeunaan tradisi naon waé nu aya dina upacara nikahan di Désa Cigugur Girang, sarta ma’na-ma’nana dina unggal tradisi. Panalungtikan nu judulna “*Ajén Falsafah dina Simbol-simbol Upacara Adat Sedekah Bumi di Kampung Urug Tonggoh Désa Kiara Pandak Kacamatan Sukajaya Kabupaten Bogor*” (Handoko, 2009). Dina hasil panalungtikanna kapaluruh simbol jeung ma’na nu aya dina upacara adat sedekah bumi, sarta kumha sajarahna aya éta upacara adat. Panalungtikan anu judulna “*Ajén Falsafah dina Simbol-simbol Tradisi Hajat Makam di Kampung Kawunganten Babakan Désa Kawunganten Kacamatan Ciakum Kabupaten Subang*” (Harsono, 2012). Dina hasil panalungtikanna, kapaluruh ayana 11 simbol tina hasil talaah buku, 13 simbol tina hasil wawancara, jeung tilu simbol ogé hiji indéks tina hasil analisis sémiotik Charles S. Peirce nu aya dina tradisi hajat makam. Panalungtikan anu judulna “*Simbol-simbol Budaya nu Nyampak dina Kasenian Cingcowong di Désa Luragung Landeuh Kec. Luragung Kab. Kuningan pikeun Pangajaran Maca Bahasan di SMA*” (Sodikin, 2013). Dina éta panalungtikan kapaluruh yén kasenian cingcowong téh salian ti tradisi, tapi ogé miboga simbol jeung ma’na pikeun kahirupan masarakatna.

Sanajan saméméhna geus loba nu nalungtik ngeunaan tanda jeung ma’nana, tapi panalungtikan ngeunaan kasenian bangkong réang di Jurusan Pendidikan Bahasa Daerah mah can aya nu ngagarap. Ku kituna, ieu panalungtikan anu judulna “*Unsur Sémiotik dina Kasenian Bangkong Réang di Kampung Cijaura Désa Lebakmuncang Kacamatan Ciwidéy Kabupaten Bandung pikeun Pangajaran Maca Artikel di SMA*” téh perlu dilaksanakeun.

1.2 Watesan jeung Rumusan Masalah

1.2.1 Watesan Masalah

Luyu jeung kasang tukang panalungtikan nu geus dipedar, ieu panalungtikan téh baris diwatesanan, nyaéta nalungtik ngeunaan unsur sémiotik naon waé nu aya Nadia Fitri Wulansari, 2014

dina kasenian bangkong réang di Kampung Cijaura, Désa Lebakmuncang, Kecamatan Ciwidéy, Kabupatén Bandung nu bisa dijadikeun bahan ajar, sangkan barudak leuwih maham kana jenis-jenis kasenian tradisional, saperti bangkong réang.

1.2.2 Rumusan Masalah

Masalah dina ieu panalungtikan dirumuskeun dina wangu kalimah patalékan saperti ieu di handap.

- 1) Kumaha sajarah kasenian bangkong réang di Kampung Cijaura, Désa Lebakmuncang, Kacamatan Ciwidéy, Kabupatén Bandung?
- 2) Kumaha prak-prakan kasenian bangkong réang téh?
- 3) Unsur sémiotik naon waé nu aya dina kasenian bangkong réang?
- 4) Kumaha larapna hasil panalungtikan pikeun bahan pangajaran maca artikel di SMA?

1.3 Tujuan Panalungtikan

1.3.1 Tujuan Umum

Tujuan tina ieu panalungtikan téh nyaéta pikeun ngidéntifikasi unsur sémiotik nu aya dina kasenian bangkong réang, sarta méré pangaweruh ka barudak ngeunaan kasenian bangkong réang ngaliwatan bahan ajar, ogé ngawanohkeun deui éta kasenian sangkan teu tumpur kalindih ku kasenian modérn.

1.3.2 Tujuan Husus

Tujuan husus dina ieu panalungtikan téh pikeun ngadéskripsikeun sababaraha hal, nyaéta:

- 1) sajarah kasenian bangkong réang nu aya di Kampung Cijaura, Désa Lebakmuncang, Kacamatan Ciwidéy, Kabupatén Bandung;
- 2) prak-prakan kasenian bangkong réang;

- 3) unsur sémiotik nu aya dina kasenian bangkong réang; jeung
- 4) larapna hasil panalungtikan pikeun bahan pangajaran maca artikel di SMA.

1.4 Mangpaat Panalungtikan

1.4.1 Mangpaat Téoritis

Ku ayana ieu panalungtikan, dipiharep bisa jadi pangdeudeul dina nyangking pangaweruh ngeunaan jenis-jenis kasenian tradisional, hususna kasenian bangkong réang, boh pikeun nu nalungtik, boh pikeun masarakat.

1.4.2 Mangpaat Praktis

Ieu panalungtikan téh dipiharep aya mangpaatna pikeun panulis ogé masarakat, di antarana pikeun:

- 1) méré nyaho yén kasenian bangkong réang téh mangrupa warisan budaya nu kudu dimumulé;
- 2) nambahán pangaweruh jeung wawasan ngeunaan kasenian, hususna kasenian bangkong réang di Kabupatén Bandung;
- 3) ngarojong masarakat kana kasenian bangkong réang sangkan henteu tumpur kalindih ku kasenian modérn;
- 4) dijadikeun bahan ajar maca artikel ngeunaan jenis-jenis kasenian tradisional.

1.5 Raraga Tulisan

BAB I bubuka, ngawengku kasang tukang masalah, watesan jeung rumusan masalah, tujuan panalungtikan, mangpaat panalungtikan, jeung raraga tulisan.

BAB II tatapakan tiori, ngawengku tiori-tiori ngeunaan kasenian, kasenian bangkong réang, sémiotika, jeung bahan pangajaran maca.

BAB III métode panalungtikan, ngawengku lokasi panalungtikan & sumber data, desain panalungtikan, métode panalungtikan, wangenan operasional, instrumén panalungtikan, téhnik panalungtikan, jeung léngkah-léngkah panalungtikan.

BAB IV bahasan hasil panalungtikan, ngawengku pedaran ngeunaan sajarah kasenian bangkong réang, gambaran prak-prakan kasenian bangkong réang, unsur sémiotik dina kasenian bangkong réang di kabupatén Bandung, sarta larapanna pikeun bahan pangajaran maca artikel di SMA.

BAB V kacindekan jeung saran, mangrupa gurat badag tina panalungtikan nu ngawengku kacindekan jeung saran.

